

Jerzy Ryszard Handschke (1948–2013)

In vita mors certa est'... [W życiu tylko śmierć jest pewna]. Po ludzku i ona pozostaje zwykle zaskoczeniem, zwłaszcza gdy umiera ktoś tak pełen energii, entuzjazmu, woli życia, kto przedstawia bogate plany i rozpacza wizje przyszłości. 13 grudnia 2013 r. odszedł od nas nasz Mistrz i Opiekun – śp. prof. dr hab. Jerzy Handschke, kierownik Katedry Ubezpieczeń Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu. Profesor pozostawił po sobie nie tylko efekty swojej pracy naukowo-badawczej, ale przede wszystkim wyświadczoną ludziom dobroć.

Profesor był zawsze najpierw człowiekiem, dopiero później profesorem czy szefem. Takiego Go znaleźliśmy i takiego zapamiętamy – my wypromowani przez niego doktorzy i doktoranci. Tak też chcemy o Nim napisać w tym wspomnieniu, gdyż jak powiedział Napoleon Bonaparte: „Wszystko umiera, tylko pamięć dobrych uczynków nie ginie”.

Profesor zostawiał nam dużo swobody, licząc na naszą dojrzałość i odpowiedzialność. Ufał nam, otwierał przed nami drzwi, usuwał z nami przeszkody, zachęcał, motywował. Nie ograniczał naszych horyzontów, pozwalał rozwijać skrzydła, jednocześnie dbając o to, by nasz „lot” był subtelnie kontrolowany. Był naszym przyjacielem, nauczycielem, doradcą, a przede wszystkim człowiekiem o wielkim sercu. Dawał poczucie bezpieczeństwa i stabilności, zarówno w życiu zawodowym, jak i prywatnym. Jego wiara w to, że damy radę pokonać niemal każdą trudność i możemy osiągnąć niemal wszystko, dodawała nam siłę, budziła w nas uśpienia, rozwiewała wątpliwości i motywowała do pracy. Bywało, że rozpoznawał nasz problem, zanim go nazwaliliśmy. Co więcej – często miał pomysł jak go rozwiązać, zanim cokolwiek zdążyliśmy powiedzieć.

Profesor nie przywiązywał wagi do tytułów. Dla Niego liczył się drugi człowiek. Nie było ważne, jakie zajmuje stanowisko, iloma językami włada, co posiada... W kategoriach świata ktoś mógł nie być wielkim – dla Profesora był towarzyszem tej szczególnej chwili, w której człowiek spotyka się z człowiekiem, aby się wzajemnie ubogacić. Profesor był wyczulony na ludzkie nieszczęście. Dostrzegał potrzeby i pomagał ludziom realizować ich marzenia. Obdarowywał ludzi nie z tego co zbywa, ale tak jak obdarowywałby sam siebie, czyli czymś najlepszym. Obdarowywał nie tylko materialnie, ale także ubogacał duchowo, pokazując, że życie może być pasją. Pasjonowały Go podróże, jazz, kulinaria, sztuka, historia, wino. Po prostu pasjonowało Go życie.

Profesor nie wstydził się swoich uczuć i emocji. Jak mało kto potrafił je okazywać. I w tych emocjach był wyrazisty. Jak kogoś lubił, to całym sobą. Całym sobą też bronił swoich racji. Tym bardziej będziemy wspominać nasze małe sukcesy, kiedy udawało nam się przekonać Go do zmiany zdania.

Profesor był dla nas chodzącą historią ubezpieczeń. Tak też nazywał sam siebie przy okazji rozmów o przeszłości. Poznał osobiście niemal wszystkich twórców współczesnych ubezpieczeń: profesora Szymańskiego, profesora Szpunara, profesora Pokorzyńskiego, profesora Warkatę, profesora Wąsiewicza, profesora Górskiego. Planowaliśmy nagrać Jego wspomnienia. Nie zdążyliśmy...

Profesor Jerzy Handschke urodził się 5 marca 1948 r. w Rogoźnie Wielkopolskim. W tej miejscowości przeszedł też pierwsze etapy edukacji: szkołę podstawową (1961) oraz liceum ogólnokształcące (1965). W 1965 r. rozpoczął studia na Wydziale Ogólnoekonomicznym Wyższej Szkoły Ekonomicznej w Poznaniu (aktualnie Uniwersytet Ekonomiczny). Po studiach magisterskich ukończonych w 1970 r. został doktorantem w Zakładzie Ubezpieczeń Instytutu Ekonomiki Obrotu Towarowego i Usług Wyższej Szkoły Ekonomicznej. W 1975 r. obronił pracę doktorską pt. *Kryteria oceny jakości typu obowiązkowych ubezpieczeń rolnych* (napisaną po kierunkiem prof. dr. Lucjana Pokorzyńskiego), która uzyskała nagrodę Ministra Nauki Szkolnictwa Wyższego i Techniki.

W latach 1975–1978 Profesor był adiunktem w Katedrze Ubezpieczeń. W 1978 r. podjął się trudu zorganizowania Instytutu Ubezpieczeń i Prewencji na Wydziale Ekonomicznym Wyższej Szkoły Inżynierskiej w Radomiu (aktualnie Uniwersytet Technologiczno-Humanistyczny im. Kazimierza Pułaskiego w Radomiu), którego był też pierwszym dyrektorem. Funkcję tę pełnił do 1990 r. W 1991 r., na podstawie pracy pt. *Ubezpieczenia jako instrument polityki ekonomicznej w warunkach współczesnego socjalizmu*, przygotowanej w Państwowej Akademii Finansów w Moskwie, uzyskał stopień doktora habilitowanego nauk ekonomicznych. W 1993 r. został ponownie zatrudniony na stanowisku adiunkta w Katedrze Ubezpieczeń ówczesnej Akademii Ekonomicznej w Poznaniu. W 1997 r. został profesorem nadzwyczajnym tej uczelni, a od 2005 r. pełnił w niej funkcję kierownika Katedry Ubezpieczeń. W latach 1996–2007 kierował także pracami Katedry Ubezpieczeń Wyższej Szkoły Bankowej w Poznaniu. W marcu 2013 r. Prezydent RP nadał Mu tytuł naukowy profesora nauk ekonomicznych.

Zainteresowania badawcze Profesora Jerzego Handschke dotyczyły: ubezpieczeń rolnych, pojęcia jakości ochrony ubezpieczeniowej i instrumentarium oceny tej jakości, prewencji ubezpieczeniowej, polityki ubezpieczeniowej w rozumieniu działalności państwa w zakresie ubezpieczeń oraz teoretycznych podstaw nauki o ubezpieczeniach (definicje, funkcje i zasady ubezpieczeń). Na dorobek naukowy Profesora składa się ponad 100 pozycji: rozdziałów w monografiach i podręcznikach, artykułów naukowych, redakcji naukowych. Poza tym Profesor był autorem ok. 300 recenzji wydawniczych opracowań naukowych z zakresu ubezpieczeń.

Pisząc o działalności twórczej i eksperckiej Profesora Jerzego Handschkego, nie sposób nie wspomnieć o Jego zaangażowaniu na rzecz doskonalenia prawa ubezpieczeniowego. Profesor darzył nauki prawnie szacunkiem i szczególnym sentymentem. Nie był prawnikiem, miał jednak szeroką wiedzę prawniczą i świadomość prawną. Wielokrotnie powtarzał, że zgłębianie zagadnień prawnych poszerza horyzonty. Jego zainteresowania prawne znalazły odzwierciedlenie nie tylko w publikacjach naukowych, ale przede wszystkim w licznych ekspertyzach. Przygotował ich ponad 40, w tym dla sądów, prokuratur, Sejmu i Senatu. Wiele z nich zawierało wnioski *de lege lata* i *de lege ferenda*, które wpłynęły na kształtowanie krajowego prawa ubezpieczeniowego.

Profesor Jerzy Handschke przez długie lata, w ramach różnorodnych zajęć dydaktycznych, kształtował umysły i serca młodzieży akademickiej. Do studentów, podobnie jak do swoich współpracowników, miał zawsze bezpośredni i serdeczny stosunek. Wyrazem osiągnięć Profesora na płaszczyźnie dydaktycznej są liczne nagrody i wyróżnienia uzyskane przez Jego seminarzystów w konkursach na najlepsze prace magisterskie i licencjackie. W sumie Profesor wypromował około 1200 magistrów i licencjatów. Był promotorem dziewięciu prac doktorskich, w tym pięciu uhonorowanych nagrodami w konkursach na szczeblu krajowym.

Aktywną działalność naukową i dydaktyczną Profesora Jerzego Handschke dopełniało zaangażowanie w licznych instytucjach i gremiach. Profesor był Redaktorem Naczelnym „Wiadomości Ubezpieczeniowych”, członkiem Rady Programowej „Prac i Materiałów Wydziału Zarządzania Uniwersytetu Gdańskiego”, członkiem Rady Naukowej „Rozpraw Ubezpieczeniowych”, członkiem Komitetu Redakcyjnego Serii „Współczesne Ubezpieczenia” rekomendowanej przez Grupę PZU i *The Geneva Association*. Był wiceprezesem Izby Gospodarczej Ubezpieczeń i Obsługi Ryzyka, arbitrem Sądu Polubownego przy Rzeczniku Ubezpieczonych, przewodniczącym Rady Nadzorczej Fundacji Instytut Zarządzania Ryzykiem Społecznym w Warszawie, członkiem Rady Nadzorczej PZU Życie SA (wiceprzewodniczącym Komitetu Audytu), członkiem Rady Ubezpieczonych przy Rzeczniku Ubezpieczonych, członkiem Prezydium Komisji ds. Etyki przy Polskiej Izbie Pośredników Ubezpieczeniowych i Finansowych oraz przewodniczącym Komisji Rewizyjnej Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego oddział w Poznaniu. W latach 1981–1999 był wiceprzewodniczącym Sekcji Polskiej Międzynarodowego Stowarzyszenia Prawa Ubezpieczeniowego (AIDA). Był również członkiem *The Board of Governors International Insurance Society, Inc.*

Uznanie dla działalności naukowo-dydaktycznej Profesora Jerzego Handschke wyrażają między innymi przyznane Mu wyróżnienia i nagrody. Wśród nich wymienić należy chociażby nagrodę III stopnia Ministra Nauki, Szkolnictwa Wyższego i Techniki za osiągnięcia w badaniach naukowych (1975), nadanie tytułu doktora honoris causa Tarnopolskiej Akademii Gospodarki Narodowej (1994) czy nagrody zespołowe Rektora Akademii Ekonomicznej w Poznaniu za współautorstwo podręczników *Vademecum pośrednika ubezpieczeniowego* (1997) oraz *Ubezpieczenia gospodarcze* (1999), a także nagrody za osiągnięcia naukowe i współautorstwo książki *Ubezpieczenia w gospodarce rynkowej*, t. 4 (2003). Działalność naukową Profesora doceniali także rektorzy innych

niż macierzysta uczelni, czego wyrazem były m.in. nagroda zespołowa II stopnia Rektora Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie w dziedzinie działalności naukowej za książkę *Spoleczne aspekty rozwoju rynku ubezpieczeniowego* (2011), nagroda zespołowa I stopnia Rektora Politechniki Warszawskiej za *Ubezpieczenia. Podręcznik akademicki* (2011). Ostatnio nadane Profesorowi wyróżnienia to: Lider Edukacji Ubezpieczeniowej (2008), Człowiek Roku Ubezpieczeń (2008) oraz Nagroda Rzecznika Ubezpieczonych „Zasłużony dla Konsumentów usług ubezpieczeniowych” (2010).

Profesor Jerzy Handschke był także wielokrotnie odznaczany, w tym odznaką za zasługi dla województwa radomskiego (1984), Srebrnym Krzyżem Zasługi (1985), medalem Komisji Edukacji Narodowej (1986), srebrną i złotą odznaką honorową Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego (1985, 1989) oraz srebrną i złotą odznaką Za Zasługi dla Finansów PRL (1987, 1988). Uzyskał także nagrody rektora za szczególny wkład w proces dydaktyczny oraz działalność organizacyjną na rzecz naszej Uczelni.

Ci, którzy znali Profesora, wiedzą, że uwielbiał raczyć towarzystwo opowieściami i dowcipami. Jest wielce prawdopodobne, że Profesor chciałby, aby wspomnienie o Nim zakończyć jedną z takich anegdot. Ale któż potrafi opowiadać tak jak On? Zakończymy więc słowami Epikura: „Jeżeli człowiek będzie żył wedle swojej natury, nigdy nie będzie biedny, jeżeli zaś wedle ludzkich mniemań – nigdy nie będzie bogaty”. Profesor żył wedle swojej natury... był bogaty, a nadto szczęśliwy.

Profesorze, nie zapomnimy Twojej dobroci, wiary w nas, poczucia humoru, ciepłych słów, komplementów, których nie szczędziłeś, entuzjazmu, którym zarażałeś. Nie zapomnimy tym bardziej, że byłeś z nami taki jak zawsze – roześmiany, otwarty, szczęśliwy – choć nieco bardziej sentymentalny na kilka godzin przed śmiercią, podczas naszego spotkania wigilijnego...

Pracownicy i doktoranci
Katedry Ubezpieczeń
Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu